

УДК 378.018.8:373.3.011.3-51]:377.8]:37.091.313

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖАХ ДО ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ

Вікторія Поберецька, доктор філософії, доцент кафедри педагогіки, психології та фахових методик, викладач філологічних дисциплін, Комунальний заклад вищої освіти «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського».

ORCID: 0000-0002-9256-4270

E-mail: p_viktoriy06@ukr.net

У статті проаналізовано особливості практичної підготовки майбутніх учителів початкової освіти в педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів у контексті системного підходу. Уточнено зміст поняття «практична підготовка учителів початкової освіти в педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів». Доведено, що в процесі педагогічної практики закріплюються, реалізуються та розширюються теоретичні знання, а також вдосконалюються практичні навички майбутнього педагога. Практична підготовка сприяє усвідомленню ними рівня готовності до інтегрованого навчання учнів та необхідності саморозвитку.

Ключові слова: практична підготовка; інтегроване навчання; початкова освіта; готовність; системний підхід; навчальна практика; виробнича практика; зарубіжний досвід.

PRACTICAL TRAINING OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS AT PEDAGOGICAL COLLEGES FOR INTEGRATED STUDENT LEARNING

Viktoriia Poberetska, PhD, Associate Professor of the Department of Pedagogy, Psychology and Professional Methods, Teacher of Philological Disciplines, Mykhailo Hrushevsky Bar Humanitarian and Pedagogical College.

ORCID: 0000-0002-9256-4270

E-mail: p_viktoriy06@ukr.net

The article analyzes the peculiarities of the practical training of future teachers of primary education in pedagogical colleges for the integrated education of students in the context of a systemic approach. The relevance of the research is due to the implementation of a large number of integrated programs in school practice, which requires a fundamentally different level of training from the teacher, which allows him to freely navigate in new conditions, fully use the opportunities of integrated learning, adapt to pedagogical innovations and quickly respond to modern and prospective processes of social and economic development of society. The content of the concept "practical training of primary education teachers in pedagogical colleges for the integrated education of students" is specified as a systematic and purposeful activity of all subjects of the educational process, which involves the formation of future specialists' ability to design and conduct integrated classes for primary school students.

Based on the analysis of the professional and pedagogical training of future teachers in the countries of Western Europe, it was found that in recent decades, the practical focus of education has taken a leading place in the formation of important practical skills and abilities, which are necessary for future

successful work with children.

It has been demonstrated that during pedagogical practice, theoretical knowledge is applied, reinforced, and expanded, while the practical skills of future teachers are developed and solidified. Additionally, future educators gain a clear understanding of their actual level of preparedness for integrated student education. Reflective analysis of their professional activity facilitates a transition towards self-awareness and personal growth.

Keywords: *practical training; integrated training; primary education; readiness; systematic approach; educational practice; industrial practice; foreign experience.*

У сучасних умовах розвитку науки та виробництва, тісної взаємодії різних наукових галузей і зростання вимог до рівня підготовки спеціалістів, виникає гостра потреба в інтегрованих знаннях, що максимально відповідають практичним потребам. Одним із головних завдань сучасної освіти є підготовка молоді до реального життя через формування необхідних компетентностей, причому одним із ключових засобів цього є інтеграція навчальних дисциплін [15].

Актуальність дослідження визначається також потребою враховувати певні тенденції розвитку професійної підготовки вчителів початкових класів у Європейському просторі вищої освіти під час модернізації вітчизняної системи початкової освіти та необхідністю підготовки майбутніх вчителів, здатних її забезпечити.

Впровадження значної кількості інтегрованих програм у школах вимагає від учителя якісно нової підготовки, що дозволяє йому легко адаптуватися до нових умов, ефективно використовувати можливості інтегрованого навчання, впроваджувати педагогічні інновації та оперативно реагувати на сучасні соціально-економічні процеси. Починати реалізацію ідей інтеграції у початковій школі варто обережно, враховуючи, що для цього необхідна підготовка «нового покоління вчителів», здатних викладати на інтегративній основі.

Тому завданням нашого дослідження визначено розкриття особливостей практичної підготовки майбутніх учителів початкової освіти в педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів у контексті системного підходу.

Ми підтримуємо позицію І. Хижняк та Л. Цибулько, що «...сучасній школі необхідний інноваційний вчитель, який вміє опановувати та впроваджувати новітні методики, форми і технології навчання, що дозволяють досягти професійної компетентності на вищому рівні» [14, с. 7].

Проблеми професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у контексті інтегрованого викладання певних дисциплін досліджували В. Ковальчук [5], К. Біницька, М. Бойко, О. Янкович [9], Н. Руденко [11], І. Хижняк, Л. Цибулько [13] та ін.

У дослідженнях цих авторів зазначено, що професійна підготовка майбутніх вчителів початкових класів здійснюється через систему організаційних та педагогічних заходів, спрямованих на формування необхідних знань, умінь, навичок, здібностей, компетентностей і професійного досвіду, що забезпечить їх успішну професійну діяльність. У контексті інтегрованого навчання проблеми професійної підготовки майбутніх вчителів та особливості освітньої діяльності в зарубіжних країнах були розглянуті в низці досліджень вітчизняних науковців (К. Біницька [4], К. Котун [6], Н. Авшенюк та ін [7]). Однак ці роботи, переважно, стосуються загальних аспектів досліджуваного поняття, але не розглядають особливості професійної практичної підготовки фахівців до його реалізації.

Метою статті є визначення особливостей практичної підготовки майбутніх вчителів початкових класів до інтегрованого навчання учнів та можливостей навчальної та виробничої практики для набуття досвіду його реалізації.

Розглянемо особливості практичної підготовки вчителів початкової освіти в педагогічних коледжах, представлених у працях українських дослідників. На думку Н. Руденко, підготовка студентів педагогічних спеціальностей включає математичну, філософську, психолого-педагогічну, методичну та практичну складові [11, с. 16–18].

Зростання суспільних вимог до школи та вчителя, а також зміни в змісті й методах його роботи, зумовили необхідність кардинального оновлення системи професійної підготовки майбутніх учителів початкової освіти. Визначення шляхів підвищення якості професійної освіти потребує аналізу основних сучасних підходів до підготовки фахівців, які сьогодні є пріоритетними. Враховуючи особливості підготовки вчителів початкової освіти в педагогічних коледжах, можна визначити концептуальні підходи, що визначають специфіку підготовки до інтегрованого навчання учнів.

Системний підхід полягає в реалізації принципу єдності педагогічної теорії, експерименту та практики. Педагогічна практика слугує критерієм достовірності наукових знань і положень, розроблених у теорії та частково перевірених експериментально. Водночас практика стає джерелом нових фундаментальних освітніх проблем. Таким чином, теорія надає основи для правильних практичних рішень, але великі проблеми та завдання, що виникають у процесі освітньої діяльності, породжують нові питання, які потребують фундаментальних досліджень. Системний підхід передбачає виділення в педагогічній системі, особистості та соціальній групі інтегрованих, інваріантних системоутворювальних зв'язків і відносин, що дозволяє визначити, що є стабільним, а що змінним, що основним, а що другорядним [10, с. 64].

Системність у підготовці майбутнього вчителя в дослідженні О. Шквир розглядається «...як зв'язок між змістом, формами і методами навчання, а також між теоретичною і практичною діяльністю студентів на всіх етапах ступеневої підготовки» [15, с. 60].

Проаналізовано практичний досвід професійної підготовки вчителів початкової освіти в педагогічних коледжах України, які здійснюють підготовку студентів за спеціальністю 013 «Початкова освіта». Встановлено, що протягом навчання студенти вивчають близько 60 дисциплін і проходять практику. На більшості сайтів коледжів зазначено, одним із ключових засобів ефективної підготовки студентів усіх спеціальностей до самостійної роботи є педагогічна практика, яка реалізується в максимально наближених до професійної діяльності умовах. Вона дозволяє студентам зрозуміти закономірності та принципи навчання й виховання дітей, набути професійних навичок і вмій, а також елементів педагогічної майстерності [10, с. 80].

Практична підготовка студентів забезпечується через проходження різних видів практик: навчальної практики (з основ природознавства та краєзнавства), педагогічної практики (позакласна та позашкільна виховна робота), пробних уроків і занять (педагогічна практика), літньої практики в оздоровчих таборах, безперервної практики, виробничої педагогічної практики, виробничої практики на робочому місці вчителя з додатковою кваліфікацією, виробничої діагностико-корекційної практики, а також виробничої (переддипломної) практики.

Педагогічна практика у коледжах є невід'ємною частиною підготовки майбутніх

фахівців і важливим етапом їх професійного розвитку. Відповідно до специфіки освітньої сфери, базами практики виступають заклади загальної середньої освіти міста та області, де студенти співпрацюють із методистами коледжу та досвідченими вчителями початкових класів. Протягом навчання студенти проходять кілька видів практики, що дає їм змогу не лише вдосконалювати професійні навички, але й розвивати особистісні якості.

Безперервна переддипломна практика на посаді вчителя відбувається в 8-му семестрі і триває 8 тижнів. Вона є фінальним етапом підготовки майбутніх учителів початкової школи. Під час цієї практики студенти знайомляться з роботою вчителя, аналізують його досвід і досвід колективу школи, самостійно організують навчальний процес, застосовуючи сучасні педагогічні технології, а також виконують експериментальні завдання в межах курсових досліджень. Підсумки практики представляються на звітній конференції [10].

Практика студентів коледжів є важливою частиною освітньо-професійної програми підготовки фахівців, головною метою якої є забезпечення високої якості практичної підготовки випускників на рівні освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст». Вона передбачає безперервність та послідовність її проведення для одержання достатнього обсягу практичних знань і умінь.

Основними завданнями педагогічної практики є: поглиблення та закріплення теоретичних знань; формування і розвиток професійних умінь, навичок і особистісних якостей майбутніх педагогів; ознайомлення з сучасною навчально-виховною роботою шкіл та надання їм допомоги у роботі зі школярами; виховання любові до обраної професії, формування педагогічних інтересів і нахилів, розвиток творчого підходу до викладацької діяльності; застосування набутих знань і навичок з методичних та психолого-педагогічних дисциплін у професійній діяльності.

Студенти педагогічного коледжу набувають професійних умінь під час практичної підготовки, опановуючи такі навички: а) визначати ставлення учнів до предмета та рівень їхніх мовленнєвих умінь за завданням викладача; б) проводити методичний аналіз матеріалу для прогнозування можливих труднощів його засвоєння та пошуку оптимальних шляхів уникнення помилок; в) здійснювати спостереження та аналіз відвіданих уроків за схемою чи спеціальним завданням; г) аналізувати та узагальнювати досвід учителів і студентів-практикантів, впроваджуючи ефективні методи у власну роботу; д) вивчати методичну літературу, теоретично осмислювати навчальний процес і виступати на методичних семінарах, удосконалюючи свою діяльність на основі новітніх методів. Завершальним етапом практичної підготовки є переддипломна педагогічна практика, яку студенти проходять у школах загальної середньої освіти або новітніх навчальних закладах у місті навчання, за місцем проживання або можливого майбутнього працевлаштування [10].

На основі аналізу вітчизняного досвіду підготовки вчителів в педагогічних коледжах (КВНЗ «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського», КВНЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т. Г. Шевченка» та ін.) до інтегрованого навчання з'ясовано, що вона потребує вдосконалення у контексті реалізації Концепції Нової української школи.

З цією метою проаналізовано зарубіжний досвід підготовки майбутніх фахівців. У Педагогічній Конституції Європи зазначено, що «...основою ефективності

педагогічного процесу є педагогічна практика, що проводиться на оснащених відповідним чином базах закладів, вона має діяльнісний (трудоий) і предметний характер, є джерелом (і механізмом) освоєння соціального і педагогічного досвіду майбутнім педагогом» [8, статті 9.1–9.2].

Обсяг практичної підготовки вчителів у різних європейських країнах варіюється від 17% до 70% для вчителів початкових класів, причому найбільше практичних занять проводиться в Англії, Фінляндії та Словенії [7]. Для успішної підготовки майбутніх учителів, на основі досвіду Фінляндії, доцільно враховувати застосування інноваційних методів навчання та викладання, таких як проблемне навчання, проєктна діяльність і науково-дослідна робота. Особливістю педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів є акцент на практикоорієнтований підхід, де практичне навчання інтегроване у весь процес педагогічної підготовки, базуючись на принципі послідовності. Практика проводиться у кілька етапів: вступна практика на початку навчання, основна практика, предметно-шкільна практика та практика викладання [6].

Аналіз професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів у країнах Західної Європи свідчить, що за останні десятиліття саме практична орієнтація навчання стала ключовим елементом у формуванні необхідних навичок для успішної роботи з дітьми. У західних країнах практичну спрямованість підготовки педагогів розглядають як одну з головних організаційних умов розвитку системи педагогічної освіти Західної Європи.

Взаємозв'язок і взаємодія складових навчальної програми загальної освіти та спеціальної підготовки проявляються через використання кількох популярних моделей, зокрема послідовної. Ця модель передбачає, що спочатку вивчаються загальні та спеціальні дисципліни, а на наступному, завершальному етапі – дисципліни психолого-педагогічного циклу та проходить навчальна практика. Існують різні варіанти «послідовних моделей», серед яких виділяється «цюрихська модель», де психолого-педагогічна підготовка здійснюється до вивчення спеціальних дисциплін та методик їх викладання [4].

Під час аналізу особливостей підготовки майбутніх учителів початкових класів у польських коледжах виявлено, що у програмі підготовки передбачено 600 годин на професійну практику [2].

Ми також проаналізували особливості навчання у швейцарському державному коледжі Pädagogische Hochschule Zug (Університет освіти Зуг), який здійснює підготовку бакалаврів за напрямом «Освіта і педагогіка» [1]. Аналіз показав, що близько третини навчального процесу становить стажування та пов'язані з ним заходи. Студенти з самого початку залучаються до професійної практики, проходячи стажування на першому курсі в різних класах початкової школи. Цей процес координується як учителями-практиками, так і лекторами Pädagogische Hochschule Zug у рамках наставництва.

На основі аналізу зарубіжного досвіду підготовки майбутніх учителів початкової освіти у коледжах можемо зробити висновок, що вона спрямовується на підготовку фахівця, який має як глибокі знання у своїй професійній галузі, так і широкий спектр навичок та знань для досягнення успіху на робочому місці сьогодні та в майбутньому. Також з'ясовано, що ця підготовка має практичну спрямованість, спонукає вчителів до оволодіння компетентностями у контексті інтегрованого навчання, зокрема, оскільки

передбачає оволодіння концепціями, технологіями, педагогічною технікою, вдосконалення педагогічних умінь протягом подальшої професійної діяльності.

На нашу думку, важливу роль у підготовці майбутніх учителів відіграє колектив вчителів початкових класів школи, де студенти проходять педагогічну практику. Тому ми рекомендуємо, щоб на початку практики вчителі були ознайомлені з метою експерименту. Бесіди та консультації, які проводяться в шкільних педагогічних колективах, забезпечують зацікавленість вчителів в експерименті, а також дають їм змогу делегувати частину своїх повноважень, зокрема, щодо моніторингу та модифікації діяльності учнів у процесі впровадження інтегрованого навчання. Вчителі повинні підтримувати та консультувати учнів протягом усієї практики. Залучення вчителів-практиків допомагає забезпечити відсутність потенційних відхилень від навчальної програми початкової школи. Крім того, рекомендується, щоб вчителі-практики співпрацювали з класними керівниками, у яких проходять практику студенти, з метою отримання достовірних та об'єктивних даних про різні аспекти професійної діяльності майбутнього вчителя у сфері інтегрованого навчання. Це забезпечить наступність в управлінні навчанням учнів, а також підвищить якість інформації про досліджуваний процес [10].

Під час педагогічної практики відпрацьовуються, закріплюються і збагачуються теоретичні знання, розвиваються і вдосконалюються практичні навички майбутніх учителів. Майбутні вчителі усвідомлюють свій реальний рівень готовності до інтегрованого навчання учнів.

Велике значення, яке надається педагогічній практиці у підготовці вчителів початкових класів до інтегрованого навчання, робить доцільним заздалегідь визначити школи, в яких студенти будуть працювати. Знання досвіду вчителів-майстрів слугує прикладом для наслідування та стимулює бажання розвивати професійні навички. Під час практики студенти повинні отримувати методичну допомогу та консультації від викладачів педагогічних дисциплін та вчителів базових шкіл. Перед початком педагогічної практики проводиться настановча зустріч, на якій студенти знайомляться із завданнями практики.

Під час першого етапу педагогічної практики (третій рік) студенти отримують завдання, спрямовані на розвиток таких навичок, як розробка та проведення уроку за однією з інтегрованих програм, підготовка письмового аналізу інтегрованого уроку. На другому етапі педагогічної практики (четвертий рік) студенти отримують завдання, спрямовані на розвиток таких умінь, як: проектування та проведення інтегрованого уроку на основі реалізації інтегрованих (внутрішньо- та міжпредметних) зв'язків; складання письмового аналізу інтегрованого уроку, проведеного вчителем або іншим студентом [3].

Для проходження практики кожна навчальна група може створити Google Classroom. Кожен клас містить завдання для студентів та методичні рекомендації щодо їх виконання, тематичні відео (посилання на них), відповідно до графіку навчального процесу та програми практики. Куратори перевіряють та оцінюють роботу студентів за допомогою Google Classroom, Google Hangouts, Viber та Messenger.

Після кожного заняття слухачі заповнюють самоаналіз та аналіз своєї роботи і отримують оцінку. Учні інтегрують на своїх уроках такі предмети: природознавство і читання; природознавство і трудове навчання; образотворче мистецтво; трудове

навчання; іноземні мови; трудове навчання і образотворче мистецтво; природознавство, образотворче мистецтво, музика і читання. Учні використовували на уроках такі прийоми інтеграції: робота з таблицями та схемами, класифікація та узагальнення, створення проблемних ситуацій.

Отже, зміст навчання у педагогічному коледжі поділяється на теоретичне і практичне навчання. Основна мета теоретичного навчання – оволодіння студентами системою знань, практичного – формування у студентів професійних умінь. Тому, на нашу думку, однією з найважливіших умов професійної підготовки студентів педагогічних коледжів є практична підготовка, яка дає можливість студентам подолати протиріччя між теоретичною освітою та майбутньою педагогічною діяльністю. З точки зору підготовки майбутніх учителів до інтегрованого навчання, поєднання теоретичної та практичної підготовки відіграє особливу роль у формуванні загальної перспективи майбутньої професійної діяльності.

Використання можливостей педагогічної практики та виробничого навчання для набуття досвіду реалізації інтегрованого навчання студентів є важливим, оскільки під час педагогічної практики відбувається відпрацювання, закріплення та збагачення теоретичних знань, а також розвиток і зміцнення практичних умінь і навичок майбутніх учителів.

Подальші наукові пошуки можуть бути спрямовані на створення цілісної концепції переходу при підготовці майбутніх учителів початкових класів до інтегрованого навчання учнів від бакалаврського до магістерського рівня.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Pädagogische Hochschule Zug. URL: <http://www.zg.ch/behoerden/direktion-fur-bildung-und-kultur/phzg/> (дата звернення: 15.08.2024).
2. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu. URL: <http://www.pwsz.tarnobrzeg.pl> (дата звернення: 14.12.2023).
3. Poberetska V. V. The pedagogical conditions of primary education teacher training in pedagogical colleges for integrated learning. *Modern Science*. Praha, 2021. № 5. P. 71–77.
4. Біницька К. Підготовка майбутніх учителів початкової освіти у країнах Східної Європи: теорія і практика: монографія / за наук. ред. Г. Терещука. Хмельницький: ФОП Цюпак А. А., 2018. 376 с.
5. Ковальчук В. Професійна підготовка майбутніх учителів до роботи в умовах варіативності освітньо-виховних систем: теорія, методика, практика: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Я. Франка, 2016. 442 с.
6. Котун К. Особливості професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у Фінляндії та Республіці Польща. *Освіта для сучасності*: у 2-х т. Київ, 2015. Т. 2. С. 445–452. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/708036/1/котун%20стаття%20польща%202015.pdf> (дата звернення: 15.08.2024).
7. Неперервна педагогічна освіта в зарубіжних країнах: інформаційно-аналітичні матеріали / Авшенюк Н. М., Годлевська К. В., Дяченко Л. М., Котун К. В., Марусинець М. М., Огієнко О. І., Постригач Н. О., Пилинський Я. М.; за заг. ред. Н. М. Авшенюк. Київ: ТОВ «ДКС Центр», 2018. 150 с.
8. Педагогічна Конституція Європи. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2013_3_17 (дата звернення: 30.07.2024).
9. Підготовка майбутніх фахівців початкової та дошкільної освіти: стратегії реформування: кол. моногр. / за ред. В. М. Чайки, О. І. Янкович. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2019. 232 с.
10. Поберецька В. В. Підготовка майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів: дис... доктора філософії: 011. Київ, 2021. 304 с.
11. Руденко Н. М. Підготовка майбутніх учителів початкової школи в умовах коледжу до застосування інтерактивних технологій на уроках математики: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2016. 20 с.

12. Сайт Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Михайла Грушевського. URL: <https://www.bar-bgpk.com.ua/abituriyentu> (дата звернення: 30.12.2020).
13. Хижняк І., Цибулько Л. Тематичні вектори розвитку фахової підготовки вчителя початкової школи України в умовах входження в європейський освітній простір. *Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій*: кол. моногр. / за наук. ред. проф. Гаврілової Л. Hameln: InterGING, 2019. 312 с.
14. Шанскова Т. І. Сучасні пріоритети професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до проведення інтегрованих уроків. *Директор школи, ліцею, гімназії*. Київ: Генеза, 2019. № 6. Кн. 2. Т. 4(82). С. 504–514.
15. Шквир О. Л. Ступенева підготовка майбутніх учителів початкової школи до проведення педагогічних досліджень: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018. 499 с.

REFERENCES

1. Pädagogische Hochschule Zug. URL: <http://www.zg.ch/behoerden/direktion-fur-bildung-und-kultur/phzg/> [in German].
2. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu. URL: <http://www.pwsz.tarnobrzeg.pl> [in Polish].
3. Poberetska, V. V. (2021). The pedagogical conditions of primary education teacher training in pedagogical colleges for integrated learning. *Modern Science. Praha, 5*, 71–77 [in English].
4. Binytska, K. (2018). Training of future teachers of primary education in the countries of Eastern Europe: theory and practice. Khmelnyskyi: FOP Tsyupak A. A. [in Ukrainian].
5. Kovalchuk, V. (2016). Professional training of future teachers to work in conditions of variability of educational systems: theory, methodology, practice. Zhytomyr: Department of the State University named after I. Ya. Franka [in Ukrainian].
6. Kotun, K. (2015). Peculiarities of professional training of future primary school teachers in Finland and the Republic of Poland. *Education for modernity: collection. of science works. Kyiv, 2*, 445–452. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/708036/1/kotun%20stattya%20polshcha%202015.pdf> [in Ukrainian].
7. Avsheniuk, N. M., Godlevska, K. V., Dyachenko, L. M. et al. (2018). Continuous pedagogical education in foreign countries: informational and analytical materials. Kyiv: LLC “DKS Center” [in Ukrainian].
8. Pedagogical Constitution of Europe. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2013_3_17 [in Ukrainian].
9. Chayka, V. M., Yankovich, O. I. et al. (2019). Training of future specialists in primary and preschool education: reform strategies. V. M. Chaiky, O. I. Yankovych (Ed.). Ternopil: Osadtsa Yu. V. [in Ukrainian].
10. Poberetska, V. V. (2021). Preparation of future primary school teachers at pedagogical colleges for integrated student learning. *PhD's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
11. Rudenko, N. M. (2016) Preparation of future primary school teachers in college conditions for the use of interactive technologies in mathematics lessons. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
12. The site of the Mykhailo Hrushevsky Bar Humanities and Pedagogical College. URL: <https://www.bar-bgpk.com.ua/abituriyentu> [in Ukrainian].
13. Khizhnyak, I., Tsybulko, L. (2019) Thematic vectors of the development of professional training of primary school teachers of Ukraine in the conditions of entry into the European educational space. *Professionalism of the teacher in the conditions of educational innovations*. Hameln: InterGING [in Ukrainian].
14. Shanskova, T. I. (2019). Modern priorities of professional training of future primary school teachers for conducting integrated lessons. *Director of a school, lyceum, gymnasium*. Kyiv, Geneza, 6, 504–514 [in Ukrainian].
15. Shkvyr, O. L. (2018). Gradual preparation of future primary school teachers to conduct pedagogical research [in Ukrainian].